

De Poemp

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT HEEMKRING
DAVIDSFONDS NIJLEN - NUMMER 4 - AUG. 1982

● *De hoeve van de Wijngaardsbergen : alweer verdwenen schoonheid*

Ten Geleide

DUIZEND POEMPEN: EEN MIJLPAAL.

Lieve Lezeres,
Beste Lezer,

Een dik jaar geleden werd tijdens een redactiebijeenkomst het allereerste Poempke aan onze stichter en verantwoordelijke uitgever genegen overhandigd: een langgekoesterde droom van meester Octaaf Van Camp werd werkelijkheid. Met trots werd dat nummer één even later door heel ons ploegske bewonderd. De sfeer had iets van een doopfeest; een boreling omringd door de trotse familie.

De eerste Poemp werd, heel voorzichtig, op 400 eksem-

plaren gedrukt. Weldra bleek dat we al te bescheiden geweest waren: er kwam een tweede, en ondertussen zelfs een derde druk van die fameuze eerste Poemp. En nu? Nu wordt ons tijdschrift op zegge en schrijve duizend stuks gedrukt. Daarmee heeft de Heemkring van het Davidsfonds weer een mijlpaal bereikt, en we zijn er blij om.

Dit wordt dan nummer vier van uw en onze Poemp, lieve Lezeres en beste Lezer. Weldra gaat dit tijdschrift zijn tweede jaargang in (ook al zien we niet op een maandje min of meer). Met entoesiasme zetten we onze zoektocht in het verleden verder en bereiden enkele mooie, nieuwe activiteiten voor. Maar daarover later meer. Met dank voor uw blijvende steun wensen wij U andermaal veel leesgenot. Op nu naar de volgende mijlpaal!

*Walter Caethoven

De rattenplaag bij Denie van de Slumme

Denie Meuris, alias Denie van de Slumme

● In augustus 1980 heb ik een ganse voormiddag bij Frans Van Tendeloo in de Laureys Gewatstraat geboeid zitten luisteren naar verhalen over heksen en spoken. Toen kon ik in de verste verte niet vermoeden dat hij zo plots, na enkele dagen verblijf in het gasthuis, zijn familie zou ontvallen en zijn waardevolle verhalen mee in 't graf nemen.

SLIM, SLIMMER, SLUM.

Wie zeer goed met Frans bevriend was, is Denie Meuris, Denie van de Slumme. Vervang de u door een i en ge begrijpt meteen dat slum, slim betekent. Denie wist dat die bijnaam verworven werd door zijn grootvader. Op een buurtavond, waar veel jonge mannen samenkooiden, terwijl het vrouwvolk stalwerk deed, gooide de boer de volgende uitdaging te grabbel: "Wie vanavond met ons TO (KATTO) mee naar de kermis gaat is de slumste". Mijn grootvader aarzelde niet, en zo wist men wie de SLUMME was. Die naam is overgegaan op al zijn nakomelingen, zodat men mij beter kent met mijn toenaam dan met de naam van mijn paspoort. Mijn peter woonde te Herenthout in één van twee boerderijen die zo dicht bij mekaar gelegen waren, dat een kar er nipt doorgang had. Een heer, die op een zekere dag vroeg waar Denie Meuris woonde, kreeg als antwoord: onbekend. Maar toen hij de naam van de SLUMME noemde werd hij aanstonds verwezen naar de nevenhoeve. Na deze uiteenzetting begon Denie het verhaal van de man met de geheimzinnige macht.

RATTEN OP BESTELLING

Na mijn huwelijk huurde ik van een Lierenaar een kleine doening te Kessel. Enkele jaren hard werken, maakten mijn bedrijfje te klein voor uitbreiding. Ik verwittigde mijn huisbaas dat ik een groter hoeve ging betrekken in de Vogelzangstraat. Het speet mijn verhuurder geweldig en hij vroeg om nog iedere week een literke melk te mogen komen halen. Daarvoor was hij altijd welkom. Met veel belangstelling vroeg hij, hoe het ging. "Goed," zei ik, "maar de ratten plagen me en dat verergert van week tot week, zodat ze al wel 25 kg aardappelzetters hebben ontvreemd en een gat in de houten wand genaagd wel een katekop groot. 's Avonds zie ik ze weglopen uit de varkenstrog en omhoog klauteren naar dat vorstvrij kamerke." Elke week moest ik bij navraag van mijn klant beamen dat het steeds erger werd, waarop mijn melkklant bij hoog en laag beweerde dat die ratten door iemand werden gestuurd. Maar die uispraak wilde ik om den duvel niet geloven. Met kunst en vliegwerk, koord, plankske en nagel, had ik een val voor dat gat gemaakt om dat ongedierte op te sluiten. En zo kon ik er soms wel 15 doodslaan. Op een keer zaten er drie in ons bed en die bezorgden ons onrust in plaats van rust.

EEN STRAFFE PATERNOSTER

Onze wekelijkse bezoeker hield vol dat ze gestuurd werden. Hij zou ons helpen, maar we mochten aan niemand iets zeggen. Intussen had ik ook al een alarmsysteem gemaakt met een ketting; dat hielp gedeeltelijk. Op zekere morgen bij het binnen komen in de stal zag ik een slapende rat op de rug van een koe. De bijgeroepen kat pakte dat rotbeest. En toen ik dat vertelde aan mijn vriend, zie Frans: "Dat zal de laatste zijn." Ik antwoordde in vertwijfeling: "Frans, ik kan toch niet geloven dat gij ratten kunt verjagen. Maar goed, ik ben er vanaf en kontent."

"Ja," wederveer onze gast, "ik kan nog meer. Als er veel rupsen aan de stekelbessen zitten, dan kan ik die in processie door den hof doen kruipen, maar ik moet ze te eten geven aan een eiken kant.

Als ik tarwe gezaaid heb, en de mussen schreeuwen van honger, zullen ze toch van mijn veld blijven."

En Denie besloot: "Ik heb nooit geweten welke tovermiddelen men daarvoor gebruikte, maar naar het schijnt bestaat er een woordformule die luidt als volgt: "In Sint-Jans evangelie staat geschreven: morgen gaan we koren stelen, komt de boer dan gaan we lopen, komt de vrouw die slaan we lam, komt de knecht die slaan we in de grecht, komt er niemand dan stelen we voor niet."

Tot daar de woorden uit het evangelie volgens DENIE.

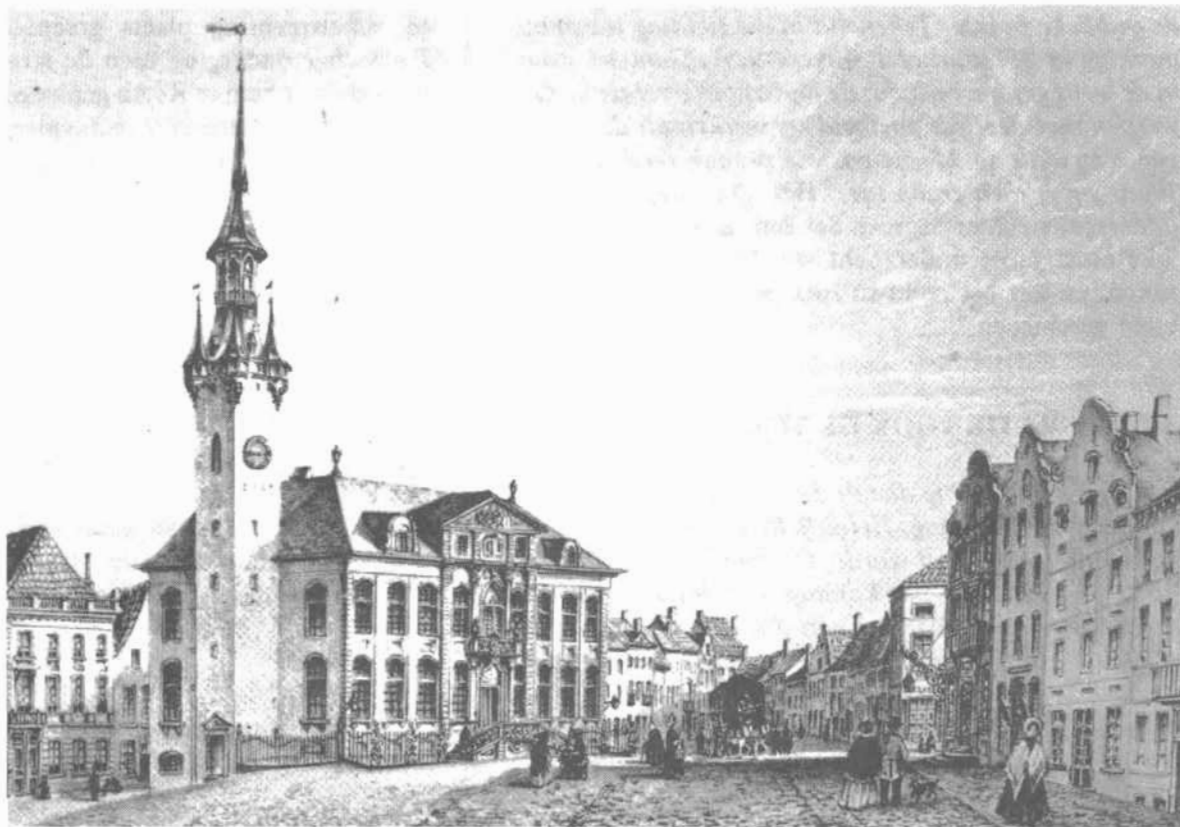
*Octaaf Van Camp.

(In ons volgend nummer: Wonderbare Genezingen) ●

De moord van Nijlen

Tweede aflevering:

"... Den beschuldigden schynt alle de gruwelykheid van zyne misdaed te gevoelen en men zegt dat, zyne kastyding voorzienende en er zich aen overgevende, hy verlangde er zoohaest mogelijk een eynde aen te maken."

* De Grote Markt te Lier, anno 1850 (tekening J. Hoolans)

VEROORDELING IN SPOEDTEMPO

Anno 1982 zijn wij gewoon uitgebreide verslagen te lezen van de assisenzaken met vermelding van de diverse getuigen, samenvattingen van hun verklaringen, van het rekwisitor, het pleidooi, enz... Blijkbaar was dat 140 jaar geleden anders, want, alhoewel dit duidelijk een vrij ophefmakende zaak was, meldden vijf van de zes kranten slechts in enkele regels de ter dood veroordeling van De Backer, de moordenaar van de pastoor van Nijlen.

"Den Antwerpenaer" van 29 januari is iets uitgebreider:

"Heden is den genaemden De Backer, den moordenaar van den ongelukkigen pastor van Nijlen, voor het hof van assisen gebragt. Een zeer groot aental nieuwsgierigen was in de rechtszael aengedrongen. De debatten laet in den namiddag geëyndigd, is den verdagten schuldig verklaerd, en vervolgens tot de doodstraf verwezen. De rechtstelling moet te Lier plaets hebben."

"Le Precurseur" van dezelfde datum voegt hier nog aan toe dat de uitspraak viel om vier en een half uur, dat ene meester Verheyen de openbare aanklager was en dat De Backer werd verdedigd door meester Empis.

Opvallend is de snelheid waarmee de gerechtelijke molen, in dit geval, heeft gemalen: binnen de maand na het plegen der feiten is de ganse procedure afgewikkeld.

ASSISEN VROEGER EN NU

Nochtans verschilden de assisenzaken toen niet wezenlijk van de onze. De enige opvallende verschillen zijn eigenlijk een procedure-kwestie: waar men nu per zaak twaalf juryleden aanduidt, werden toen dertig juryleden aangeduid voor een bepaalde termijn: dezelfde juryleden moesten dus alle zaken oordelen die binnen die termijn op de rol kwamen. De zaken die zouden geoordeeld worden binnen een bepaalde termijn waren bekend voor de aanstelling van de juryleden. Het was dan ook opmerkelijk dat De Backer zo snel geoordeeld

werd, want, zoals de "Postrijder van Antwerpen" opmerkte: "hy had het recht zulks te wygeren, terwyl zyne zaak hier niet aengekomen is als na de opening der assisen." *Het tweede verschil met onze assisenzaken is dat de juryleden zich toen enkel uitspraken over de schuldvraag, terwijl de jury zich nu samen met het hof ook over de strafmaat beraadt. Dit laatste punt is veranderd in 1919. Het strafwetboek waarnaar De Backer geoordeeld werd, was de Franse "Code Pénal", die in voege bleef na de Belgische onafhankelijkheid, totdat in 1867 een nieuw Wetboek van Strafrecht ingevoerd werd. Wij mogen aannemen dat de snelheid waarmee de hele zaak verliep mede veroorzaakt werd door de druk van de publieke opinie. Tekenend in die richting is een opmerking in de "Journal d' Anvers" van 15 januari, waarin de wens geuit wordt dat de onderzoeksrechter te Antwerpen met dezelfde snelheid zal werken als de rechter van instructie te Mechelen, wiens zaak reeds rond is. Want voegt men eraan toe: "Het was te wensen dat de onderzoeksrechter begreep dat een zaak van een dergelijke ernst moet onderzocht worden voor alle andere zaken, en dat het recht in zulk geval zo snel mogelijk moet geschieden."*

GEEN GRATIE VOOR DE MOORDENAAR

Na zijn veroordeling diende De Backer een verzoek om gratie in bij de koning. Hetwelk hem "par arrêté Royal" van 6 mei geweigerd wordt. Dit meldt in een -Franse- brief de prokureur des konings van Mechelen aan de toenmalige burgemeester van Lier. In dezelfde brief vraagt de prokureur de burgemeester de nodige maatregelen te nemen om de terechtstelling mogelijk te maken. En hij besluit met de wens dat de burgemeester zou trachten ervoor te zorgen dat deze terechtstelling de gemoederen niet zou verhitten.

VOORBEREIDING TERECHTSTELLING

Dezelfde dag ontvangt de burgemeester nog een uitgebreide brief met instructies vanwege de prokureur-generaal van Antwerpen, waarin deze meldt dat De Backer op 11 mei zal geëxecuteerd worden op de Grote Markt te Lier, en dat hij zelf naar Lier zal komen in de namiddag van de volgende dag "à l' effet de donner tous les ordres nécessaires". In afwachting van zijn aankomst moet de burgemeester echter eerst nog een aantal dingen regelen, waarvan hij dan ook prompt een lijstje krijgt. Hij moet zorgen voor: - Vier arbeiders die de guillotine moeten helpen oprichten in de nacht van 10-11 mei en ze de volgende nacht moeten helpen afbreken.

*- Logies voor de beul en zijn helper (op hun kosten).
- Onderdak voor de guillotine, die in de loop van de 10de toekomt, in afwachting van de oprichting.
- Een platte wagen om voor de guillotine te plaatsen.
- Een doodskist en een wagen om het lijk naar de begraafplaats te brengen (op kosten van de stad Lier).
Hij moet de nodige maatregelen nemen om elke mogelijke opschudding te vermijden. Tenslotte wordt hem bericht dat de veroordeelde tegen 10 uur in de gevangenis*

van Lier zal arriveren en dat hij onmiddellijk naar het schavot moet gebracht worden. In een afzonderlijke brief wordt de burgemeester er nog aan herinnerd dat hij verplicht is op 11 mei 's morgens op de "gewone plaatsen" binnen de stad 8 gedrukte uittreksels van het vonnis uit te hangen. In een zitting van het schepencollege van Lier van 9 mei 1842 beslist het college alle nodige maatregelen te nemen die in dergelijke omstandigheden voorgeschreven zijn. Het "Provinciael Antwerpsch Nieuwsblad" van 10 mei kondigt de nakende terechtstelling van Hendrik De Backer aan:

Het is byna dry jaeren geleden dat hier te Antwerpen eene halsrechting plaets greep: den genaemden De Ruyscher onderging toen de straf eener grouwzarme moord door hem te Reeth gepleegd. Morgen zal de stad Lier van eene diergelyke rechtspleeging getuygen zyn: de voorziening in gratie van den genaemden De Bakker, den moordenaar van den pastoor van Neylen, komt te worden verworpen. Dezen ellendeling, welken in january laestleden door het hof van assisen van Antwerpen was ter dood verweezen, wagtte sedert vier maenden in het tugthuys dezer stad naer het resultaet zyner voorziening. De stafoefening zal plaets hebben op de Groote-merkt te Lier, ten 8 ueren 's morgens. Een ander doodvonnis uytgesproken door het hof van assisen van Antwerpen tegen den genaemden Jan Van der Donck, ter zaeke van moorpooging op den onderkommandant der gevangenis van St. Bernard, komt te worden veranderd in de straf van levensduerenden dwang-arbeyd met prouking.

EXECUTIE

Twee dagen later lezen wij, in hetzelfde blad, een uitgebreid verslag van de doodstraf:

ANTWERPEN, 12 Mey.

Voor de eerste mael sedert honderd veertig jaeren is de stad Lier gisteren het tooneel geweest van eene halsrechting. Den 29 january laestleden was door het hof van assisen van Antwerpen ter dood verweezen Hendrik De Bakker, oud 35 jaeren, werkman, geboren te Oostmalle en woonagtig te Groot-Flamelle, by Luyk, als pligtig: 1e van op den 2 january 1842 met voorbedagtheid eene moord gepleegd te hebben op den persoon van den eerw. heer Petrus De Groof, pastoor te Nylen; 2e van op den zelfden dag en plaets eene wond te hebben toegebracht aen Maria-Anna Verhesen, dienstmeyd van genoemden pastoor en aldus gepoogd te hebben eenen vrywilligen doodslag op haer te pleegen; en 3e eyndeleyk van nog eene pooging tot vrywilligen doodslag te hebben begaen op den persoon van Joannes-Franciscus De Meyer. De Bakker was getrouwd en vader van een wettig kind. Den 31 december 1829 had hy op de Groote-merkt van Antwerpen te pronken gestaen, als veroordeeld tot 8 jaeren dwang arbeyd voor diefstal met braek. Zyne voorzieningen in cassatie en in gratie agtervolgens verworpen zynde geworden, is het den 9e dat De Bakker de noodlottige tyding heeft ontfangen dat hy slechts achten-veertig ueren meer te leven had. Den veroordeelden

heeft met veel bedaerdheid gezegd dat hy het wel verdiend had, en dat hy wenschte dat zyne kastyding tot voorbeeld mogt strekken. Men heeft hem vervolgens gevraagd wat hy wilde eeten, en hy antwoordde: Ik heb geen honger; maer ik wilde wel eene tas koffy. Hy heeft een glas wyn geweygerd en zich laeter een zuypen doen voorzetten. Korts daer na heeft De Bakker het bezoek ontvangen van den eerw. heer Verstappen, onderpastoor van St. Andries-kerk, en heeft met veel berouw zyne biegt gesproken. Sedert den oogenblik dat hem zyn lot was bekend gemaekt heeft den veroordeelden drymael het bezoek van zyne vrouw en kind ontvangen. Hy heeft de twee laeste nagten met kalmte doorgebracht, doch weynig geslaepen. Gisteren morgend ten 7 ueren heeft hy de mis gehoord en zeer godvrugtig gecommuni- ceerd in de kapel van het tugthuys dezer stad, waer alle de gevangenen vereenigd waren. Ten acht ueren precies is hy met den eerw. heer Verstappen in eene huerkoets getreeden. Hy was zeer neerslatig by het verlaeten van het tugthuys. Eene brigade gendarmen begeleydde de koets, en verscheyde vigilanten met heeren der justicie volgden de zelve. Dezen treyn is ten half tien ueren te Lier aengekomen en heeft zich naer het tugthuys be- geeven. Den scherprechter van Antwerpen aen eene bloedspouwing ziek liggende, is den geenen van Brussel onmiddelyk overgegaen tot het toilet van De Bakker, en het kwaert voor tien ueren is dezen aen den voet van het schavot gebracht; hy scheen geweldig overvallen en is de trappen traegzaam opgegaen, ondersteund door den priester en den scherprechter. Den patient op de plank gebonden zynde geworden, heeft nog eens het crucifix gekust, en twee of dry seconden daer na had het moord- tuyg, onder kleppen der doodklok, zynen bloedigen dienst volbragt. In alle de kerken van Lier is de eerste mis tot zaligheid van den gerechten geleezen, waer van het lyk in eene kist is gelegd en buyten de stad gevoerd.

Enkele andere bladen tonen zich geschokt door de opvallende aanwezigheid van een groot aantal vrouwen bij de terechtstelling. In "Den Antwerpenaer" van 12 mei worden aan het relaas van de terechtstelling volgende opmerkingen toegevoegd: "Men schryft uyt Lier dat het eene eeuw geleden is dat een doodvonnis in die stad uytgevoerd is; van den avond te voren waren de nieuwsgierigen der omstreken naer Lier gekomen om dit bloe-

dig tooneel bytewoonen. Gelyk als na gewoonte waren de vrouwen het min talrykste niet. Nochtans voegd men hier by dat er na evenredigheyt meer vreemdelingen waren als inwooners der stad. Men ziet in dezen brief dat de vrouwen vooral zich haesteden om dit bloedig tooneel bytewoonen. Het is eene bedroevende zaak, zegt met rede een onzer dagbladeren, die ellendige nieuwsgie- righeyt, welke invloed heeft op het geslacht dat het ge- voeligste is aen den indruk der ziel."

In de "Journal d' Anvers" van 10 mei (waarschijnlijk het dagblad waarvan sprake in bovenstaand artikel) rea- geert men erg cynisch door het citeren van een gedicht van ene Gilbert, waarin deze de houding van vrouwen "à vapeur et à sentimens" commentarieert door te stellen dat, als een jonge wildebras hun hond onder de voet loopt, de vrouwen sterven van tederheid en aandoening; een lijdende vlinder doet hen tranen storten, maar zij zijn de eersten om te gaan kijken als er hoofden rollen op het schavot.

Hetzelfde dagblad meldde ook nog de trieste bijzonder- heid dat de vorige terechtstelling -meer dan een eeuw vroeger- te Lier uitgevoerd eveneens een misdaad betrof welke te Nijlen was begaan.

De "Journal du commerce d' Anvers" gaat nog verder en veroordeelt de publieke terechtstellingen helemaal en noemt deze zelfs wansmakelijk.

Tot zover de feiten rond de moord van Nijlen. In een volgend artikel zullen wij het hebben over de markt- liederen i.v.m. de moord van Nijlen.

Rosette Rymenants

Bronnen:

- De jaargang 1842 van : - Den Antwerpenaer
- Journal d' Anvers
- Journal du commerce d' Anvers
- Postryder van Antwerpen
- Le Precurseur
- Provinciael Antwerpsch Nieuwsblad

De geschiedenis der gemeenten Kessel, Bevel, Nylen, Emblehem en Gestel door J.B. Stockmans Lier 1910

Briefwisseling burgemeester van Lier - Gerecht.

Ter Overweging

Hoe meer de echte natuur verdwijnt, des te meer komt de gefotografeerde natuur in trek.

Dokumentaires, diareeksen, droomposters. Ze roe- pen beelden op uit het verleden of uit het zeldzaam heden, dat we tot „verleden tijd" maken door het te vernietigen.

(Bond Zonder Naam)

De kaasfratsen van de Grote Nelis!

OM ERIN TE KOMEN

Honderd jaar geleden kon de helft van ons volk noch lezen noch schrijven. Het verhaal dat nu volgt moge dan al ongeloofwaardig en naïef klinken, er zit toch iets waarachtigs in. Wie kan trappen kan daarom nog niet met de fiets rijden. Onze eenvoudige mensen waren niet wijzer dan mijn kleinkind dat de vakjes van een kruiswoordraadsel met krulletjes invulde, omdat het mij hetzelfde had zien doen, zo dacht het.

Mijn vader was een metsersbaas, aannemer van bouwwerken. De vader van mijn schoonbroer was Jefke van den Heer, zoon van Heerke Leysen; hij was timmermansbaas en werkte meestal voor mijn vader. Louis Leysen, mijn schoonbroer, vertelde op familiebijeenkomsten het volgende verhaal. Omstreeks 1900 bouwde mijn schoonvader, men noemde hem "De Grote", een kasteeltje in Bevel aan de weg naar Herenthout. Jefke van den Heer hielp hem daarbij.

't Was schafttijd. Naast elkaar zaten ze: de Grote en Seves (Jozef) Kerselaers, die eigenlijk Broehoven heette, en voeger was. Metsers en timmerlieden hadden zich een rustig plekje uitgezocht om hun maaltijd te nemen.

De eigenaar was M. Mutsaert, een rijke handelaar uit Antwerpen. De mei stak op het dak, de voorgevel moest door Broehoven gevoegd worden in Hollands snijwerk naar de eis van de tijd. Voor het gebouw stond een blinkend gepolitoerd voituurke met volle gummibanden om de houten wielen, de sjees van M. Mutsaert. Deze was gekomen, omdat de mei op het dak was. Dan was het de gewoonte de arbeiders te bedenken met een fooi of een stoopke genever. Minzaam had hij hier en daar met het werkvolk gepraat, terwijl hij het gebouw rondging.

't Was lente. De zuivere heidelucht en de bosgeur van het park waren doordrenkt van de harsgeur van de mastbossen van het Zwart-water en de Sneppenbek daar in de buurt. Het mooie lenteweer, het overal uitschietende groen, het nieuwe leven uitte zich ook bij het werkvolk door een blijde stemming, verhoogd door het vooruitzicht op een ruime fooi.

MIJNHEERKE MUTSAERT HEEFT ER GEEN KAAS VAN GEGETEN.

De Grote ziet M. Mutsaert naar hem toekomen. M. Mutsaert heeft een spraakgebrek, hij stottert, vooral als hij iets vraagt. Hij wenst de mannen een smakelijk eten toe, en de Grote opent zijn schoofzak (schaftzak), terwijl hij met hem praat, en diept er een dubbele snede uit van een tweekilobrood dat Moeder Roos gebakken

heeft. De Grote ziet dat M. Mutsaert met belangstelling naar zijn boterham kijkt en zijn hand gaat opnieuw in de zak om er een stukje kaas uit te halen. Zijn gezicht blijft onbewogen, maar zijn ogen lachen. Hij legt het stukje kaas aan een zijde op de boterham en gemoedelijk, lijk hij dat kan, praat hij verder. Langzaam brengen zijn grote handen de snee langs de kaaszijden naar de mond. Hij neemt een grote hap, maar schuift met bovenlip en snor het kaasje verderop, zodat het weer op de rand van de snede komt te liggen. M. Mutsaert heeft zijn blik op de kaas gevestigd, hij glundert wanneer hij bij elke beet het stukje ziet verderschuiven. Seves Kesseleir, die het spel in de gaten heeft, neemt telkens het gesprek over als de Grote een hap doet. De belangstelling van de heer groeit. Als van de boterham nog een enkele beet rest, pauzeert de Grote eventjes; hij moet nog iets belangrijks aan de eigenaar vertellen. M. Mutsaert luistert echter maar half, het stukje kaas houdt hem in de ban. Eindelijk trekt de Grote zijn mond wagenwijd open en brood en kaas gaan naar binnen. Met half gesloten ogen trekt de baas een gezicht alsof hij iets heel lekkers heeft gegeten.

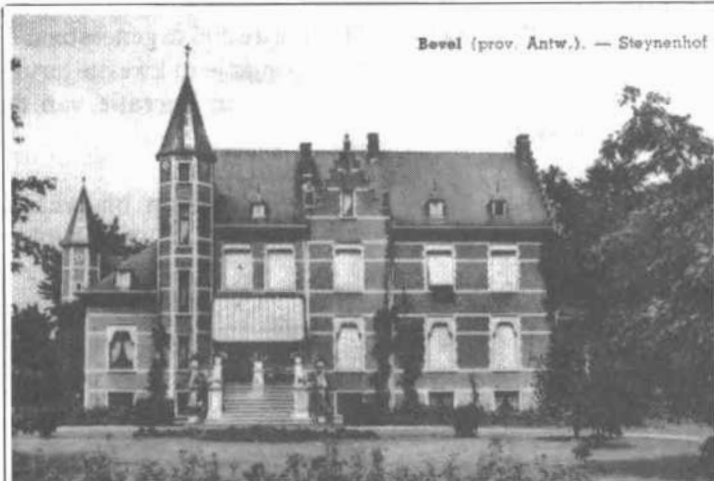
Nu komt de tong van de heer Mutsaert los. Hij stottert: "Gu..Gu..Gust, wa.. waarom doet ge dat?" Verwonderd kijkt de Grote naar de heer. "Eenvoudig uit zuinigheid", antwoordt hij, "g' hebt gezien hoe klein het stukje kaas was. En nu is 't al kaas wat ik smaak, want 't is er van veertig vet". M. Mutsaert stapte lachend en hoofdschuddend naar zijn rijtuig. Natuurlijk werden de andere sneden beter gekaasd; hij had de rijkaard alleen een les in zuinigheid willen geven.

Toch was ons Kempens volk zuinig. Kaas werd door de gewone man weinig gekocht. Men nam maar iets bij de boterham als er bezoek was, en dan slechts een toespis; voor 't overige moest men het stellen met afgebakken vet met zout. Een pekelharing bij het avondeten werd nog in verschillende stukjes verdeeld. —

NIJLENSE GESCHRIFTEN
VAN MEESTER NELIS

De Grote nam ook gaarne een loopje met zijn arbeiders zonder ze te misbruiken. Zo zond hij Rikus van heerke Leysen op 1 april rond om een "langwerpig vierkant rond" te halen. Voor de grappen had hij wel enkele verloren uren over.

* Het Steynenhof te Bevel (oude postkaart)

KUNNEN SCHRIJVEN ZIT IN DE HAND

Mijnheer Mutsaert was vertrokken en de baas stopte zijn pijp. Hij stapte rokend rond om zijn leden wat te rekken, vooraleer weer aan de slag te gaan. Terwijl hij de bouwwerf overzag, viel zijn oog op een van de dienders die naarstig met een stokje allerlei krabbels op de grond tekende. Het was Jef De Loncker, in de wandeling Loenker, een manusje-van-alles. Hij was in Nijlen lange tijd nachtwaker en lampist geweest. In de winter moest hij de petroleumlampen verzorgen die op vier of vijf plaatsen de hoofdstraat schaars verlichtten. Het was een bonkige kerel met ravezwart krulhaar dat naast zijn "klak" naar omhoog krulde. Hij zat op een gedisselde boomstam en scheen geheel in zijn werk verslonden. Wat ging er om in het hoofd van deze eenvoudige dorpsjongen? De Grote wist dat hij noch lezen noch schrijven kon. Altijd tot grappen bereid fezelde hij wat in Kezzeleirs oor en wandelde met de pijp in de mond rond het landhuis. Kwasi toevallig kwam hij bij de tekenende diender. "Wel, Jef," riep hij met verbazing in de stem, "ik dacht dat gij niet geleerd waart. Wat zijt ge hier aan 't schrijven? Ge hebt gij een goed leesbaar schrift!!" De simpele man bekeek zijn baas met grote vraagogen en onbegrijpend lachend vroeg hij: "Heb ik iets geschreven?" - "Zeker en vast", zei de baas op overtuigende toon, "en dan nog wel zonder fouten." Geheel in de war replikeerde de diender: "Neen, baas, ge weet gij goed genoeg dat ik niet kan lezen of schrijven, geen letter een huis groot." - "Ja maar," weersprak de ander wijsgerig, "lezen is iets anders dan schrijven, lezen zit in de kop en schrijven dat zit in de hand, ge moet niet kunnen lezen om te kunnen schrijven. Dat is juist lijk metsen: 't is niet omdat ge stenen opeen kunt leggen dat ge ne metser zijt. Het een zit in de hand, maar voor 't ander moet ge 't kunnen, en dat zit in de kop." - "Maar wat heb ik dan geschreven", vroeg de onnozele bloed. Met zijn knokelige vingers volgde de Grote spellend de lijnen op de grond

en las: "Loodgieter kom uit de goot, want het zal vandaag nog regenen." Loenker kon het niet verwerken... "Hoe is 't mogelijk dat ik zoiets kan?" Ongelovig bekeek hij de strepen op de grond en daarna het gezicht van de baas in de hoop er spot op te bemerken. Dit aangezicht vertrok echter geen spier. Toen zag onze man Kezzeleir staan, die aandachtig de pannen keurde welke voor het huis waren opgestapeld. Loenker wist dat Seves een geleerd man was en riep hem met aandrang toe: "Seves, kom eens hier!" Maar Seves was zo in zijn werk verdiept dat hij niet reageerde. Op de herhaalde vraag van de baas, kwam hij zich bij het tweetal voegen. "Zeg, Seves," zegde Loenker, "kunt gij dat lezen?" - "Waarom niet", antwoordde de man, "hebt gij dat geschreven, Grote?" en hij keek verwonderd op. "Lees het eens? vroeg Jef, en Kezzeleir las: "Loodgieter kom uit de goot, want het zal vandaag nog regenen." - "Wel, begot," riep de man, " 't is dan toch waar, want ze hebben het allebei juist eender gelezen." Een kwartier later wist heel de bouwwerf dat Loenker kon schrijven, alhoewel hij niet kon lezen. De Grote, niet karig met zijn lof, had het in geuren en kleuren voortverteld.

De volgende zondag wist iedereen, vooral elke herbergier, en die waren er veel, dat Loenker kon schrijven en niet lezen. Als Jef er dan bijvoegde, dat de Grote en Kezzeleir het gelezen hadden en juist hetzelfde, dan wist iedereen wel hoe de vork aan de steel zat. Maar ze gunden de brave man zijn simpele vreugde.

GELEERDHEID IS ZWAAR OM TE DRAGEN

In de late uurkens laveert een man door de Kapellebaan. Hoewel de baan haar breedte heeft, heeft hij ze helemaal nodig. Het wordt echter een probleem, wanneer hij de smalle voetwegel wil doorzeilen die naar zijn huisje voert. Hij zwikt van hier naar ginder, nu in de haag en dan op het veld aan de andere zijde. In een rijtje van drie kleine huisjes woont hij, en als hij het lage deurtje open duwt, vloekt hij: "Dat z' het begot maar eens nadoen, die geleerde bazen, geen letter kunnen lezen en toch kunnen schrijven!"

Zo was ons volk, braaf en eenvoudig. Maar het had een groot gebrek; om zijn zinnen te verzetten ging het naar de herberg. De gevolgen van dit alcoholisme waren armoede, ruzie en twist. ●

De Polliet van den Doornboom

Wat zelfs de meest serieuze gazet niet bespaard blijft, is ook "De Poemp" overkomen: de zetduivel speelde ons parten in nummer 3. Een hele alinea van Jos Thys bleef in de nochtans computer-gestuurde tekstmachine steken, zodat meer dan een lezer van het artikel over den tijd toen 10 centiemen nog wat waard waren zich vertwijfeld heeft afgevraagd wie den Polliet was. Hierna volgt het verdwenen tekstgedeelte:

De Polliet (Hypoliet Steylaerts) die èn cafébaas èn blokkenmaker was, betrok met zijn vrouw Jenette Polliet (Jeanette Rombouts) en zijn kroost het café "In den Doornboom" op de spliising van de Gemeentestraat en de Woeringenstraat (nu B.B.L.-bank).

Maria Van Tendeloo

*Mijn oog valt op de scheurkalender: 6 april.
Het is een datum die ik nooit zal vergeten: op die
dag van het jaar 1948 kwam Maria Van Tendeloo
terug van Stockholm.*

*Dat is dus reeds vele jaren geleden; en velen onder u
zullen zich dat niet of amper herinneren. Maar in
mijn herinnering leeft dat allemaal nog zo klaar als
of het gisteren gebeurd is. Voor de meeste Nijle-
naars was het een bijna avontuurlijk gebeuren, met
een "happy ending", waarover velen zich toen ver-
heugden. Maar voor hen die er persoonlijk bij be-
trokken waren, was het het einde van een periode
van spanning en onrust. Met tegen al die onrust in
dat tikkeltje hoop dat leven doet.*

*Hoe toen alles juist verlopen is, zou ik nu willen ver-
tellen.*

EEN ZORGENKIND

Maria werd geboren op 9 mei 1937. Het gezin woonde toen in de Paddekoten, in "het Grotteke". Zo zullen de meesten haar geboortehuis best kunnen localiseren.

Zij was van eerst af wat we "een zorgenkindje" kunnen noemen: er haperde iets aan haar. De huisarts, Dr. Homans van Kessel, werd bij haar geroepen. Zijn eerste diagnose, die later juist bleek te zijn, was: een letsel aan het hart of de grote bloedvaten. Voor hem een zeer zwaar, zo niet een hopeloos geval.

Tegen alle vooruitzichten in overleefde zij de eerste kritische periode. Maar heel haar jong kinderleven was een miserie zonder einde, een eindeloos gesukkel. Het ongewone, en voor de dokter dikwijls onbegrijpelijke, was dat zij alle ongesteldheden en kinderziekten telkens te boven kwam. Hoe dikwijls heb ik zelf niet gedacht: "Nu haalt ze de morgen niet meer!" Eigenlijk onbegrijpelijk voor ons!

Naar school ging ze heel onregelmatig, tot dat op 't laatste ook niet meer kon. En ik denk dat ze meer thuis heeft leren lezen en schrijven dan op de schoolbanken. Maar meer en meer duidelijk werd ze getekend door de ziekte waaraan ze leed: ademnood, gezwollen blauwe vingertoppen, gezwollen lippen... Maar kom, dat is allemaal voorbijgegaan.

Tot op een middag, begin januari 1948 (de datum kan ik mij niet meer herinneren) Maria 's vader bij mij kwam met een knipsel uit een dagblad. Ik weet niet meer welk, en het knipsel is verloren geraakt. Er stond een foto op van een jongetje -ik meen mij te herinneren dat het een Engels kind was- op de trap van een vliegtuig. Als onderschrift stond er ongeveer: "Is blauwe ziekte geneesbaar?" En de tekst deelde mee dat het jongetje in kwestie terugkwam uit Amerika, genezen na een operatie van de "blauwe ziekte".

Dat was alles. Een paar regels. Gewoon bladvuysel. Maar dat is het vertrekpunt geweest van al wat nu volgt.

HOOP

Albert vroeg mij:

- Is dat niet de ziekte van ons Maria?
- Ja,... iets in die aard in elk geval...
- Dan kan ze misschien ook genezen...?

Ik had er niet het minste vertrouwen in. Welke waarde heeft zo 'n gazettenieuws? Maar dat zegt ge natuurlijk zo niet. Ik ben dan tenslotte maar met het krantenknipsel naar Dr. Homans gegaan.

Hij vond geen verklaring, maar stelde zich in verbinding met de gekende hartspecialist, Dr. Van Bogaert te Antwerpen. Die wist wel van de zgn. "operatie van Blalock", een Amerikaans specialist die werkte in Chicago. Door tussenkomst van Dr. Van Bogaert werd Maria dan opgenomen in het Instituut Bunge te Berchem, voor een uitgebreid onderzoek. Dr. Van Bogaert deelde mij persoonlijk het resultaat mee: de patiënt leed aan een aangeboren vernauwing van longslagader, met als gevolg een acuut tekort aan gezuiverd, en dus rood bloed: vandaar de benaming "blauwe ziekte". (Excuseer mijn weinig technische uiteenzetting: ik ben geen specialist ter zake, en vat dus kort samen.) Experimenten waren gedaan o.m. in Amsterdam en Zurich, en een internationaal kongres van specialisten werd voorbereid in Parijs, met persoonlijke medewerking van Dr. Blalock. Ook waren interessante rapporten verschenen van een Zweeds cardioloog, Dr. Crafoord uit Stockholm. De universiteit van Leuven deelde mee dat men hoopte binnen een drietal jaren de operatie daar te kunnen doen, maar dat "blauwe ziekte" op dat ogenblik in België niet kon geopereerd worden.

Tenslotte stelde ik aan Dr. Van Bogaert de vraag:

- Indien het uw dochttertje was, wat zoudt ge doen?

Zijn antwoord was kort en duidelijk:

- Dan ging ze naar Stockholm!

Zo werd beslist dat Dr. Van Bogaert zich in verbinding zou stellen met Dr. Crafoord om hem te vragen of hij bereid was de zieke in behandeling te nemen, en desgevallend op welke voorwaarden.

Hoop had ik persoonlijk niet. Dat was allemaal zo ver en zo vreemd, en zo totaal onbekend, zonder nog te spreken over de financiële kant van het avontuur. En de gezondheid van de patiënt ging zichtbaar achteruit. Tegen

mijn verwachting in kwam er uit Stockholm een positief antwoord. Dr. Crafoord schreef dat hij bereid was het geval te behandelen in het Sabbatsberg-Ziekenhuis te Stockholm. Indien de ouders akkoord gingen met de gewone zorgen in het ziekenhuis was hij bereid gratis te opereren. Wel moest de patiënt tijdig opgenomen worden, ten einde te onderzoeken of het geval kon geopereerd worden. De dokter stelde 7 februari voor als datum voor de opname.

De tijd drong: er moest een beslissing genomen worden. Ik heb wel nooit in mijn leven een zo zware verantwoordelijkheid gevoeld. En het onderhoud dat ik toen met de ouders gevoerd heb, vergeet ik nooit. Voor gevoelsargumenten was er geen plaats, enkel nuchtere feiten kwamen in aanmerking. En die waren hard! Als er niet aanstonds kon ingegrepen worden, was er geen hoop op herstel. Met als gevolg de mogelijkheid dat de ouders zich wellicht blijvend zouden verwijten: "Hadden we het gedaan dan was Maria misschien in leven gebleven." Anderzijds was de operatie zeer gevaarlijk, en het risico was groot dat het kind nooit terugkeerde.

Er werd gewikt en gewogen, en ten slotte zie de vader heel eenvoudig: "Neem haar dan maar mee..." Meer kon hij niet gezegd krijgen.

VOORBEREIDING VAN DE REIS

Dat was dat! En toen volgde de voorbereiding tot de reis.

Die moest per vliegtuig gebeuren: de trein zou, gezien de toestand van de patiënt, te vermoeiend zijn.

Het eerste probleem dat opdook, was het vinden van begeleiding.

Ik richtte mij tot het Rode Kruis te Antwerpen, maar daar zag men geen mogelijkheid. Ik sprak erover met Dr. Van Bogaert. Die zei: - Zoek niet verder: ik zie niet in hoe ge iemand zou kunnen vinden. Als ge kunt, ga zelf mee: de zieke kent u, de ouders kennen u, en gij kent de zieke. Daarbij, niemand kan voorzien welke problemen zich nog kunnen voordoen én tijdens de reis, én ginds in het ziekenhuis. Laat ons het beste hopen. Maar mocht het nodig zijn, wie zou daar een beslissing kunnen nemen?"

Zo zag ik mij gepromoveerd tot ziekenbegeleider.

Voor de vliegtuigtickets ging ik naar het reisbureau Wirtz te Antwerpen, waar men uiterst inschikkelijk en behulpzaam was. De twee tickets Brussel-Stockholm werden bij Sabena besteld. Een paar dagen nadien liet Wirtz weten dat er een kleine moeilijkheid was: het grondpersoneel van de vlieghaven van Stockholm was in staking, met als gevolg een tekort aan personeel. Gezien het verkeer naar Skandinavië tijdens de winter niet zo druk was, hadden Sabena en de K.L.M. (de Hollandse luchtvaartmaatschappij) beslist samen te werken en een paar reizen naar Stockholm voorlopig te schor-

sen. Op die bewuste 7 februari zou dus Sabena niet naar Stockholm vliegen; haar eventuele passagiers zouden overgenomen worden door een vliegtuig van de K.L.M., dat vertrok uit Amsterdam. Ons werd voorgesteld een vliegtuig te nemen van Brussel naar Amsterdam, en van daar met de K.L.M. naar Stockholm te vliegen.

Dat leek mij echter voor onze zieke minder gewenst, wegens de schommelingen van de atmosferische druk bij het opstijgen en landen. De reisgids werd geraadpleegd, en ja, er was een internationale trein Parijs-Amsterdam, die we in Antwerpen konden nemen, en die in Amsterdam een goed half uur voor het vertrek van het vliegtuig toekwam.

In die zin werden de vliegtuigtickets besteld: Amsterdam-Stockholm. Ik mocht ze op 4 februari afhalen. Wat gebeurde.

Diezelfde avond zat ik thuis, en dacht al dubbend: "Als ik nu eens een briefje schreef naar de K.L.M. en het geval uitlegde? Ze hebben daar vermoedelijk toch zo iets als een sociale dienst? En ik geef niet meer toe dan de moeite..."

Zo gezegd, zo gedaan. Ik schreef een beleefde brief, zette het plan uiteen, en vroeg of ze de mogelijkheid zagen een geste te doen... Dat ze mij schriftelijk vermoedelijk niet meer konden bereiken, maar dat het misschien mogelijk was een antwoord te bezorgen op hun bureau in de vlieghaven... Enz... met de meeste hoogachting... En de brief vertrok nog met de nachtpost. Daags nadien kreeg ik telefonisch bericht uit Amsterdam dat een gratis retourbiljet zou ter beschikking liggen voor de patiënt op het bureau der inlichtingen van de vlieghaven. Maar men vestigde de aandacht op het feit dat een vertraging van de trein tot de ernstige mogelijkheden behoorde, met het risico dat we te laat aankwamen op Schiphol. (Vergeet niet dat we schrijven: februari 1948!) Men gaf de raad zo mogelijk een vroegere trein te nemen. En zo viel heel het plan in duigen!

Er bleef niet anders over dan de eerste trein te nemen te Antwerpen.

(vervolgt).

Em. De Deyne

Romeinse sporen te Nijlen?

"Er bestaan sterke vermoeden dat door de Romeinen een militaire weg vanuit het Tongerse tot in de buurt van deze streek (Nijlen) over Grobbendonk en Hoogstraten naar Dordrecht aangelegd werd. Romeinse munten en urnen, aangetroffen te Postel, Arendonk, Grobbendonk, Wommelgem, Nijlen en andere aangrenzende plaatsen, leren ons dat dit deel van de Kempen door de Romeinen bezet werd." Deze interessante tekst werd in 1856 (in het Latijn uiteraard) gepubliceerd, door niemand anders dan de Nijlenaar rector De Ram. (1) Een twintigtal jaren vroeger, in 1834, had Vander Maelen reeds gewag gemaakt van een Romeinse bezetting in onze streek: in het oostelijk gedeelte van Nijlen vindt men sporen van oude versterkingen waarvan men de konstruktie aan de Romeinen toeschrijft. Deze versterkingen strekken zich uit tot Bouwel. In 1771 werden hier gouden munten met beelden van Romeinse keizers opgegraven. (2) Een derde bron vermeldt nog wat meer: men had niet alleen Romeinse munten en aardewerk gevonden, maar zelfs een Belgisch-Romeinse tumulus of grafheuvel. (3) Waarom vermeldt Stockmans in zijn geschiedenis van Nijlen hierover ook maar geen woord, alhoewel hij toch vrij uitvoerig is blijven stilstaan bij de mogelijkheid dat Kessel tijdens de Romeinse periode zou ontstaan zijn? Wel erg vreemd voor een man die op geschiedkundig gebied zeer betrouwbaar werk over onze dorpen geleverd heeft! Deze Romeinse bezetting -de laatste jaren werden in zeer vele dorpen van de Antwerpse Kempen sporen van de Romeinen of Gallo-Romeinen gevonden- schijnt op het eerste gezicht weinig of geen sporen in de Nijlense toponymie nagelaten te hebben.

PAASHOEK

Toch kan de benaming PAASHOEK, in 1630 Paeschhouck, nog een verre herinnering zijn aan de bezetters uit het zuiden, alhoewel deze benaming even goed uit de middeleeuwse akten kan gesproten zijn. Paashoek werd afgeleid van het Latijnse woord pasuum, wat weide, weiland betekent. (4) Een Paasheide kwam voor te Kessel.

WIJNGAARDSBERGEN

Een doorzichtige benaming is WIJNGAARDSBERGEN. Vroeger werd hier te lande heel wat wijn ver-

verbouwd. Het toponiem wijngaard komt op verschillende plaatsen voor o.a. ook op Schovaert, te Kessel, Herenthout, Vorselaar, Wiekevorst, Lier ... De eerste wijngaarden in onze streek werden door de Romeinen aangeplant. Door het verdrag van de Pyreneeën dat (onder andere) de wijnteelt in onze gewesten ten voordele van Frankrijk verbood ging de wijnbouw teloor (1659).

NOG HISTORISCHE NAMEN

SCHOOVAART

SCHOVAART, gelegen ten noorden van het beter bekende 'Zwart Water', is een zeer oude benaming. Een klankwisseling heeft zich in de naam voorgedaan. De oudste vermelding, in 1317, luidde 'Scoudenvort'. In 1613 is er sprake van een hoeve geheten 'Maelfrance' gelegen te Scouvoort. In de Schouvoortse heide lagen ook drie vennen: het Swertwater, het Clootvenneken (rond ven) en de Biesput (1619). Schouw- of Schouvoort zou hier afgeleid zijn van het Germaanse Skaldu: riet, lis en voort: doorwaadbare plaats. Schovaart betekent volgens deze verklaring: een doorwaadbare plaats waar riet of biezen groeien.

ZWARTWATER

Tussen de jaren 1409-1419 werd het ZWART WATER vermeld als 'de Swerten Poel', en later nog vaak als het Swert Water. Het Middelnederlandse Swette betekent grens, grenssloot of grensscheiding in het algemeen. De meest aannemelijke verklaring is dus grensven, grenswater. Maar misschien kan zwart gediend hebben als een bepaling bij een moer, waartuit zwarte turf werd gestoken. Het kan ook heel gewoon de zwarte kleur van het water aangeduid hebben, of zelfs de betekenis van graszode gehad hebben.

DE MEIREN

In DE MEIREN, in 1324 sprak men van " 't Becsegebroec in die mere ", herkennen we het Germaanse mari of Middelnederlandse mere: watervlakte, waterrijke of moerassige omgeving. Dit wordt nog bevestigd door de naam Becsegebroec. In de 19de eeuw schreef men

Beexenbroeck; waarschijnlijk samengesteld uit beek en broek of moerassige weide, meestal in gemeenschappelijk bezet aan een beek. Broek is een oeroud woord en wijst op de nabijheid van een nederzetting. Eén van de meest gezaghebbende figuren op het gebied van toponymie, M. Gysseling, zegt van dit woord: "Het is denkelijk een substraatwoord (overblijfsel) uit het Belgisch". Waarmee hij de taal bedoelt die in onze gewesten gesproken werd tijdens het tweede en eerste millennium voor Christus.

*Frans Lens.
(vervolgt).

Bronnen:

1. Mgr. De Ram: Synopsis actorum ecclesiae Antverpiensis Brussel 1856 p 270 en ook : kan. J.E. Jansen: Turnhout en de Kempen, Turnhout 1946 p 349.
 2. Vander Maelen: Dictionnaire géographique de la province d' Anvers, Brussel 1834 p 95.
 3. E. De Seyn: Geschied.- en aardrijkskundig woordenboek der Belgische gemeenten, deel 2, p 95.
 4. J. Lindemans: Toponymische verschijnselen, studiën V, 2, Brussel 1946 p 102-103.
 5. A.-M. EN J. Helsen: Gehuchtnamen in de Antwerpse Kempen, Leuven 1978, p 143-147.
 6. M. Gysseling: Inleiding tot de toponymie, vooral in Oost-vlaanderen, 1978, p 1 en 24.
- Algemeen: zie Stockmans: Geschiedenis van Kessel, Bevel, Nijlen...

De Dorpplaats te Nijlen: links "den blok" →

Nijlen — Dorpplaats

Op den blok zetten

De betekenis van het gezegde "op den blok zetten" werd voor ons verduidelijkt door meester Nelis. Nijlen bezat vroeger geen schandpaal zoals Viersel, Gestel, Grobbendonk en andere gemeenten om misdadigers en boosdoeners in het openbaar te schandvlekken. Hier werden die op "den blok" gezet.

Een groot struikblok, geplaatst in de hoek gevormd door de muur van de herberg. "In Sint Antonius" van Pol Morré en de ingangspoort van de kerk, was de geschikte plaats om een overtreder van de wet te laten beschimpen door misgangers en voorbijgaand publiek.

De veldwachter beklom datzelfde blok om na de hoogmis de kerkverlaters te overschreeuwen met belangrijke gemeentelijke mededelingen, of om koopdagen en verkopen -hetzij notarieel of gerechtelijk- aan te kondigen. Vandaar de zegswijze: "Het gaat op den blok". Menig burger zag daar zijn hebben en houden verkopen, wanneer hij door tegenslag in schulden geraakt was, zodat hij zijn verder leven door het armbestuur moest onderhouden worden.

DE HOEVE VAN HET ARMBESTUUR

Deze instelling bezat een hoeve nabij Elzendonk, en huur genomen door een zekere boer "Buts". De sukkelaars werden daarheen gezonden om er allerlei werk te

verrichten. Tot verblijf werd hun het bakhuis toegevoegd. Naar men beweert, heeft de "Oude Van der Schelft" daar weken lang gewoend en gejammerd, tot de dood zich over hem ontfermde. Er werd ook verteld dat, wanneer men later dit bakhuis afbrak, in een scheerbalk drie Oostenrijkse daalders werden gevonden, waarschijnlijk door een arme verschoppeling aldaar verstoep.

Andere sukkelaars waren gedoemd tot de bedelstaf en zochten een onderkomen in het nu verdwenen "Oud Gesticht". Ze slenterden overdag langs de straten en klopten aan bij de mensen van wie ze al eens een korst brood of een boterham met spekvet kregen. Met een koperen cent of een duitje werden ze ook wel eens wandelen gezonden.

De grootste sukkelaar was "Zjef Lafuil". De ganse dag sjokte hij door het dorp op zoek naar iets bruikbaar: afgeknabbelde appelresten, sigarettepeukjes e.d. De appel werkte Zjef onmiddellijk naar binnen, de sigarettepeukjes haalde hij uit elkaar om met de tabak zijn afgezabberde sjiek weer op smaak te brengen. Zoveel miserie liet niemand onberoerd.

Dat alles behoort nu tot het verleden en onze hulpbehoevenden is voortaan een beter lot beschoren. Met "den blok" zijn een aantal sociaal-onduld bare toestanden verdwenen. Gelukkig!

* Octaaf Van Camp

AUGUST

August viel voor zijn vader plat ter aarde,
Liefste papa, schenk mij een echten trouw,
Het is voor u dat ik nu leef in schande,
Het is voor u dat mijn liefste lijden moet.
Ach zoon, gij moet uw liefste derven,
'k maak u bastaard van al mijn geld en goed.
'k zie u nog liever voor mijn voeten sterven,
Kies nu August wat gij het liefste doet.

Dan is August bij zijn schoon lief gekomen,
Hij sprak: vriendin, mijn vader is te hoog van moed,
Wat kan de liefde ons toch hier beiden helpen,
Zie dat ge zorgt voor uw eigen vlees en bloed.
Dan heeft August van haar afscheid genomen,
Met dwaze zin nog erger dan een barbaar,
Als Kurassier heeft hij dan dienst genomen,
En daar gediend twee jaar als een braven soldaat.

Maar terwijl August nu was bij de soldaten,
Dwaalde zijn liefste met haar onnozel kind.
Zij deed haar klachten al bij die grote lieden,
Terwijl zij enen stroom van tranen liet.
Zij liet zo menig stroom van tranen vloeien,
Riep op August: ik sterf de hongerdood,
Ziehier mijn hert en liefde die 'k u kon tonen,
Denk aan ons beiden in het laatste uur der dood.

Dan heeft August een schone brief gekregen,
't was in de nacht dat hij op schildwacht stond,
Al dat zijn liefste veel pijnen had geleden,
En dat zijn liefste met haar kind begraven lag.
Hij deserteerde en kon niet langer wachten,
En hij marcheerde, marcheerde dag en nacht,
Totdat hij was aan een kerkhof gekomen,
Waar dat zijn liefste met haar kind begraven lag.

Hier stond een kruis en daar was op te lezen:
Hier ligt begraven een moeder met haar kind,
Die allebei van honger zijn bezweken,
Bid voor de ziel, die hier bij God haar rustplaats vindt.

Toen heeft August zijn wreed pistool genomen,
't was op het graf ja van zijn zoetste lief,
't was daar dat hij zijn hoofd kwam door te branden,
En bloed dat stroomde dat 't over d' aarde liep.

© 1982 Heemkring Davidsfonds Nijlen.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en, of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

DE POEMP - DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN - EERSTE
JAARGANG - NUMMER 4 - AUGUSTUS 1982
VERANTWOORDELIJK UITGEVER: OCTAAF VAN
CAMP, BOUWELSESTEENWEG 267 NIJLEN.

Blijf poempen!

Dit is nummer vier van de eerste jaargang van uw en onze "Poemp". Onze "buitenlandse" lezers die het tijdschrift met tante Post toegestuurd krijgen, verzoeken wij derhalve 100 gedevalueerde frankkens te willen storten op rekening nummer 320-0330460-51 van het Davidsfonds Nijlen, met opgave van hun naam, het toezendingsadres en deze tekst: "Abbo Poemp 1982-83". Andere snuggere betalingswijzen mogen natuurlijk ook, maar vergeet zeker bovenvermelde identifikatie niet! Binnenlandse lezers worden door onze cijnsmeestersbestuursleden persoonlijk gebrandschat voor 100 frank. Wie, omwille van toevallige afwezigheid en zo meer, wat lang moet wachten op deze vriendelijke aanslag kan altijd een of ander hierna vermelde "poempist(e)" aanklappen. Want dit is zeker: wij blijven samen poempen!

* De Heemkring

- Octaaf Van Camp, Bouwelsesteenweg 267
- Jos Bastiaens, Statiestraat 5
- Walter Caethoven, Zandvekenvelden 12a
- Hendrik Claes, Heibloemstraat 81
- Flor Dieltjens, Grobbendonksebaan 11
- Herman Engels, J.E. Claeslaan 27
- Greet Gilis, Kapellebaan 70
- Luk Obbels, Bouwelsesteenweg 4b
- Jan Roelans, Bouwelsesteenweg 5
- Rosette Rymenants, Spoorweglei 14
- Maria Thijs, Breugelhoevestraat 45
- Jos Thys, Kapellebaan 32
- Ludo Van Gestel, Spoorweglei 16
- René Verhaegen, Molenbos 2

Werkten mee aan dit nummer :

Redactie: Walter Caethoven, Jos Bastiaens, Emiel De Deyne, Flor Dieltjens, Frans Lens, Jan Roelans, Rosette Rymenants, Jos Thys en Octaaf Van Camp.

Fotografie: Jeannine Thys en René Verhaegen.

Tekeningen: Dirk Liekens, Mark Derboven, Mark Verreydt.

Grafische vormgeving: Walter Caethoven.

Eindredactie : Rik Claes.

Druk en fotozetwerk : Armand Luyten.